

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ СКАРГ ВІДНОСНО АДВОКАТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Вовнюк Віктор

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»,
керівник Секретаріату Вищої
кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури
м. Київ, Україна*

Відповідно до частини 1 статті 52 Закону України № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] (далі – Закон) Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури (далі – ВКДКА) є колегіальним органом, завданням якого є розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (далі – КДКА), за результатами якого можуть бути прийняті відповідні рішення.

Два з цих видів рішень, а саме: скасування рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та ухвалення нового рішення; та направлення справи для нового розгляду до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та зобов'язання кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури вчинити певні дії – заслуговують окремої уваги з огляду на недосконалість існуючого порядку перегляду оскаржуваного рішення КДКА в разі його скасування Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури.

ВКДКА, як і регіональна КДКА, має всі необхідні ознаки «суду» у розумінні частини 1 статті 6 Європейської Конвенції з прав людини та її основоположних свобод (далі - Конвенція) [2], що узгоджується з висновком Верховного Суду у складі Касаційного адміністративного суду у постанові від 08.10.2020 по справі № 826/3443/18 [3], де вказано, що КДКА Вінницької області має всі ознаки «суду» у розумінні частини 1 статті 6 Конвенції. Під час виконання своїх функцій КДКА є належним судом, встановленим законом, саме як квазісудовий орган в системі органів адвокатського самоврядування України.

ВКДКА в цій системі фактично виступає в ролі апеляційної інстанції. Таку позицію висловив Верховний Суд у Постановах від 25.06.2018 по справі № 810/1972/17 та від 10.06.2021 по справі № 826/15590/15.

Усіма процесуальними кодексами України закріплено основоположний принцип справедливого судового розгляду незалежними та неупередженими суддями. Цей принцип полягає в тому, що судді, які

брали участь у розгляді справи, і рішення яких було скасоване, за жодних обставин не мають права брати участь у повторному розгляді цієї ж справи та ухвалювати повторне рішення [4; 5; 6].

З урахуванням цих норм розподіл судових справ між судьями здійснюється в автоматичному порядку, що забезпечується автоматизованою системою відповідно до Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого Рішенням Ради суддів України 02.04.2015 № 25 [7], з подальшими змінами та доповненнями.

Розглянемо в цьому напрямі процедуру розгляду скарг відносно адвокатів органами адвокатського самоврядування на прикладі Рішення ВКДКА № V-008/2024 від 23.05.2024, прийнятого за результатом розгляду скарги на рішення КДКА Харківської області [8].

Скаржник звернувся до ВКДКА, вважаючи, що КДКА при розгляді його скарги на дії адвоката проявила упередженість та зацікавленість, оскільки при розгляді іншої скарги на цього ж адвоката декілька членів дисциплінарної палати заявили самовідвід у зв'язку з наявністю у них особистих невимушених доброзичливих та дружніх стосунків з останнім, що могло вплинути на об'єктивність при прийнятті ними рішення.

ВКДКА погодилась з думкою скаржника щодо упередженості та необ'єктивності членів дисциплінарної палати КДКА Харківської області при прийнятті ними оскаржуваного рішення, у зв'язку з незаявленням ними самовідводів за наявності вищезазначених обставин, що існували раніше та не зникли на момент розгляду скарги, та скасувала оспорюване рішення і ухвалила нове рішення про порушення дисциплінарної справи відносно адвоката.

Аналогічні обставини були виявлені ВКДКА при розгляді нею інших двох скарг, за результатом розгляду яких були прийняті рішення ВКДКА № V-009/2024 від 23.05.2024 та № V-010/2024 від 23.05.2024.

Всього ж за перше півріччя 2024 року ВКДКА скасувала 14 рішень з направленням матеріалів справи на новий розгляд, а також 13 рішень з ухваленням нового рішення про порушення дисциплінарної справи відносно адвоката. Після прийняття рішень ВКДКА направляла матеріали справи для нового розгляду за належністю до КДКА, рішення якої було скасовано. Така практика мала місце й протягом 2022-2023 року. Вона зберігається і надалі.

Проте, новий розгляд скарги при цьому здійснюється тим самим складом членів дисциплінарної палати КДКА. Це пов'язано з тим, що відповідно Закону дисциплінарна палата КДКА утворюється у складі не більше одинадцяти членів палати, які обираються конференцією адвокатів регіону раз на п'ять років, і є повноважною за умови обрання не менше двох третин від кількісного складу палати, затвердженого конференцією

адвокатів регіону. Засідання палати може вважатись правомочним лише за умови присутності на ньому більше половини її членів.

Отже, чинним законодавством не передбачено можливості обрання нового складу дисциплінарної палати КДКА задля здійснення перегляду матеріалів справи, за якою рішення КДКА було скасовано. В такому випадку, при повторному розгляді скарги не можна говорити про об'єктивність та неупередженість членів дисциплінарної палати, які раніше вже брали участь у розгляді скарги та сформувавши свою думку стосовно означених в ній обставин.

Проводячи аналогію з адміністративним процесом, де при направленні справи на новий розгляд забезпечується принцип справедливого судового розгляду незалежними та неупередженими суддями шляхом автоматизованого перерозподілу справ між іншими суддями, можна запропонувати внести відповідні зміни до порядку розгляду скарг органами адвокатського самоврядування, передбачивши можливість для ВКДКА направлення скарги на новий розгляд до КДКА іншого регіону, окрім тієї КДКА, рішення якої було скасовано.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення 15.09.2024)
2. Європейська Конвенція з прав людини та її основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 02.09.2024)
3. Постанова Касаційного адміністративного суду від 08.10.2020 по справі № 826/3443/18. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=92194266&red=10000355b6bcff838eca851c3ac3b49fd825a8&d=5> (дата звернення 15.09.2024)
4. Кодекс адміністративного судочинства України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 15.09.2024)
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 16.09.2024)
6. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 15.09.2024)
7. Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого Рішенням Ради суддів України 02.04.2015 № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0025414-15#Text> (дата звернення 19.09.2024)
8. Рішення ВКДКА № V-008/2024 від 23.05.2024. URL: <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-v-008-2024-vid-23-05-2024-roku-za-skargoyu-na-rishennya-distiplinarnoji-palati-kvalifikatsijno-distiplinarnoji-komisiji-advokaturi-harkivskoji-oblasti-vid-06-03-2024-roku-za-skarg/> (дата звернення 19.09.2024)